

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

УДК 821.581/ – 21

Аліна АКІМОВА,
orcid.org/0000-0001-7546-2902
кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов,
теорії та практики перекладу
Міжрегіональної Академії управління персоналом
(Київ, Україна) 1970aaa@ukr.net

Анастасія АКІМОВА,
студентка кафедри мов і літератур
Далекого сходу та Південно-східної Азії
Інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна) nastia.a@ukr.net

АНАЛІЗ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ КОРЕЙСЬКОЇ СЕРЕДНЬОВІЧНОЇ ПРОЗИ

У статті авторами проаналізовано та досліджено твори корейської середньовічної прози та її взаємозв'язок із народною творчістю. Адже в епоху середньовіччя Корея стає місцем поєднання багатьох східних культур, вступаючи в економічні та культурні контакти з іншими народами. Унаслідок цього на ґрунті давніх власних традицій і виникає корейська література.

Досліджено класичний період розвитку корейської середньовічної прози та її становлення, зокрема повісті: «Повість про Чхун Хян», «Повість про Сим Чхон», «Повість про Хин Бу», «Повість про зайця», «Повість про Сасі, заслану на південь». Аналізуючи їх, слід відмітити, що розвиток корейського літературного процесу відбувається на тлі міжкультурного діалогу з багатьма країнами, що, з одного боку, спонукає до жанрово-тематичної модифікації, однак з іншого – стоїть на перепоні утвердження ідентифікаційних рис корейської прози. Крім того, в статті проаналізовано шлях і динаміку змісту і форми корейської середньовічної прози та поширення їх серед народу.

Ключові слова: корейська середньовічна проза, корейська література, проза, народна творчість.

Alina AKIMOVA,
orcid.org/0000-0001-7546-2902
Candidate of Philological Sciences,
Assistant Professor of the Department of Foreign Languages,
Translation Theory and Practice
Interregional Academy of Personnel Management
(Kiev, Ukraine) 1970aaa@ukr.net

Anastasia AKIMOVA,
Student Chair of Languages and Literatures of the
Far East and Southern and Eastern Asia
Institute of Philology Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Kyiv, Ukraine) nastia.a@ukr.net

ANALYSIS OF LITERARY WORKS OF THE KOREA MEDIEVAL PROSE

In the article the authors analyzed and studied the works of Korean medieval prose and its interrelation with folk art. After all, in the Middle Ages, Korea becomes a place for the combination of many Eastern cultures, entering into economic and cultural contacts with other peoples. Because of this, on the basis of long-standing traditions, Korean literature is emerging. The classical period of development of Korean medieval prose and its formation, in particular, the story «The Tale of Chhun Hyang», «The Story of Sim Chon», «The Story of Hin Bu», «The Tale of the Hare», «The Tale of Sasi, Sent to the South». The basis of many novels was literary processed folklore works (The Story of Hynbu) or novels from collections of pheasol (for example, the short story «The Naked Chest in the Chest», placed in the volume, was the source for the later «The Tale of the Officer Pe»).

Often the stories themselves became the property of folklore. Written such a story in a language close to the people. No wonder they spread to their literary processing in the form of oral legends, handwritten lists and cheap woodcut editions in various versions. Their authors were embarrassed to show their involvement in «low», common people's literature. Therefore, the vast majority of stories are anonymous. Many stories were a shortened transcription of Chinese novels (for example, the Chinese novel about the general Xue Ren-gui was reworked in Korea in «The Story of Sor Yngwi (Korean reading of the Chinese name)»). The language of these stories is filled with vocabulary from the Hunmun, their text abounds with references to ancient authors, analogies with classical heroes. There are Korean stories and stories of Indian origin. Thus, the Indian parable of the dragon and monkey, known from the Panchatantra, migrated to the Historical Records of the Three States in a transformed form, like the story of a hare and a tortoise, which also began to appear in the form of a fairy tale, and only later formed the basis of the Tale about the hare».

The story in Korean is a specific phenomenon of Korean medieval prose of the 17th-19th centuries. Many of its features were determined by the cultural notions of traditional society in the Far East. The readers of that time were not interested in who wrote the story, when they wrote it, only the story – historical (from the life of Korea of past centuries or neighboring China) or fairy-tale – with a heap of similar, but extraordinary events (wars, shipwrecks, dreams, etc.), with the escalation of the conflict, which, as a rule, ended safely through the intervention of a wise ruler or supernatural forces. The story in Korean always depicts the amazing deeds of extraordinary heroes. This is in most cases known to the Korean reader of the time, ideal characters (only in the later narratives of the 19th century they become more realistic). In addition, the article analyzes the way and dynamics of the content and forms of Korean medieval prose and its dissemination among the people.

Key words: Korean medieval prose, Korean literature, prose, folk art.

Постановка проблеми. Аналізуючи теоретичні засади літературних творів корейської середньовічної прози, слід відмітити характерну особливість у корейській літературі. Протягом свого розвитку література Кореї не могла бути обмежена лише національним обрієм і залишатися індиферентною до інших культур. В епоху середньовіччя Корея стає місцем поєднання багатьох східних культур, вступаючи в економічні та культурні контакти з іншими народами. Унаслідок цього на ґрунті давніх власних традицій і виникає корейська література.

Крім того, дослідження зумовлюється зростанням загального наукового інтересу до проблеми виокремлення середньовічної прози, а також наявністю абсолютно протилежних підходів учених до її трактування. Широке коло теоретичних аспектів корейської прози є малодослідженим.

Аналіз досліджень. На сучасному європейському просторі дослідженням класичної та новітньої корейської літератури були присвячені ґрунтовні наукові праці та розвідки, що були здійснені такими вченими, як: Л. Гумільов, С. Курбанов, И. Тостокулаков, Г. Кім, Кім Чон Гіль, К. Еккерт, Пак Мі, Пак Кин Хе та ін. Крім того, мала проза стала об'єктом дослідження багатьох українських науковців, серед яких: Ю. Ковалів, І. Бурлакова, А. Ткаченко. Корейська ж теорія літературних жанрів з'явилась відносно нещодавно. Так, Хьон Гірон зазначає, що лише з кінця 1930-х рр. корейські науковці, серед яких Кім Юнсік (김윤식), звернулись до питання виокремлення типів прозових форм, при цьому спираючись на наявні дослідження європейських вчених. Серед корейських вчених до проблеми дослідження середньовічної прози та її

взаємозв'язку з народною творчістю зверталися Хан Синок, Хьон Гірон, Квон Йонмін.

Мета статті – проаналізувати та поглибити знання про корейську середньовічну прозу, розкрити історичні аспекти розвитку корейської літературної середньовічної прози, дослідити класичний період розвитку корейської літературної середньовічної прози та становлення прозових жанрів.

Виклад основного матеріалу. У корейській літературі кращі твори 17-18 ст. прийнято називати «класичної повістю», на відміну від «нової повісті», що виникла наприкінці 19 – початку 20 ст. Автори більшості творів корейської художньої прози невідомі. Почасти це пояснюється тим, що їм доводилося приховувати свої імена через гоніння на художню літературу (Васильєв, 2001).

Але в першу чергу таке явище, мабуть, можна пояснити винятковою популярністю корейських повістей серед народу. Протягом останніх двох-трьох століть «Повість про Чхун Хян», «Повість про Сим Чхон», «Повість про Хин Бу» й інші твори корейської класичної літератури поширювалися в друкованому та рукописному вигляді. Їх знають навіть неписьменні. Таким чином, корейські повісті, ставши вже творами літературними, продовжували існувати і як загальнонародні. За популярністю серед народу їх можна порівняти з китайськими класичними романами «Троецарствие», «Річкові заплави», з німецькими народними книгами про Тіля Уленшпігеля і доктора Фауста (Классическая проза Дальнего Востока, 1975; Классическая поэзия Индии, 1977).

Корейський народ створив безліч варіантів класичних повістей, і в поширенні їх серед народу велику роль зіграли так звані квандеактори корей-

ської національної драми, з розвитком якої нерозривно пов'язана історія корейської художньої прози (Корейские повести, 1964; Троцевич, 1975: 11).

Всенародну любов завоювала широко поширена в письмових і усних варіантах класична «Повість про Сим Чхон». Це лірико-драматична повість із незначними елементами комізму. Велике місце займають у ній казково-фантастичні мотиви, елементи чудесного (Акімова, 2018: 37).

«Повість про Сим Чхон» – гуманістичне твір, в якому прославляється висока самовіддана любов. Герої повісті – прості знедолені люди. Поважний чоловік Сим Хак Кю осліп в юності. У винагороду доля послала йому гарну, добродійну дружину. Довгий час у них не було дітей. Нарешті, до їх великої радості, народилася дочка Сим Чхон. Але народження дитини коштувало життя матері. Сліпий Сим Хак Кю сам ростив дочку. Він носив її до сусідок-годувальниць, заколисував колисковою піснею. Семи років Сим Чхон стала поводити жebraка батька. З одинадцяти років вона одна ходила за милостиною і, натхненна високою свідомістю дочірнього боргу, дбала про їжу батька. У п'ятнадцять років Сим Чхон розцвіла як квітка. Слава про її красу і рідкісні чесноти поширилася далеко за межі села.

Одного разу, коли Сим Чхон пішла в село за милостиною і затрималася, стурбований батько вийшов їй назустріч і провалився в канаву, звідки його витягнув випадково проходив буддійський монах. Чернець сказав сліпому, що він врятований із волі Будди, який може навіть повернути старому зір, якщо той пожертвує старому 300 мішків рису. Сим Хак Кю затаїв мрію роздобути нечувану для нього кількість рису. У цей час у село прибули багаті купці-мореплавці, їм потрібно було купити прекрасну і цнотливу дівчину для жертвоприношення морському царю. Дізнавшись про таємні надії батька, Сим Чхон без його відома продала себе купцям за 300 мішків рису. Цей мотив жертвоприношення нагадує відомий грецький міф про жертвоприношення Іфігенії Агамемноном. Подібно до богині Артеміди морський цар повернув Сим Чхон життя. Героїня корейської класичної повісті при всій її жіночності так само самовіддана, величава духом, як і дочка Агамемнона. За свій моральний подвиг Сим Чхон винагороджена, вона стала королевою і зустрілася з обдуреним і, як і раніше, сліпим батьком. Але величезна радість від звуку голосу Сим Чхон повернула старому зір.

У Кореї, як і в інших країнах Сходу і Заходу, здавна існували байки і казки про тварин. Байки як алегоричний жанр з'явилися в корейській літературі вже в епоху Сілла (Акімова, 2018: 8).

На основі сказань про тварин у 18 ст. були створені повісті, в яких в алегоричній формі висміювалися громадські та людські пороки. Найпопулярніша корейська повість про тварин – «Повість про зайця» – багато в чому нагадує відомий «Роман про лиса» – середньовічний епос у літературі Західної Європи, в якому героєм виступає хитромудрий Лис – Зунар. У корейській повісті носієм хитрості і мудрості є Заєць. Займаючи плебейське положення у тваринному світі, він насміхається над нерозумним морським царем і його вірними прислужниками – придворної челяддю, і спритно обдурює їх. Як і «Роман про Лиса», «Повість про Зайця» – алегорична сатира на феодальне суспільство і феодальні суспільні відносини. Раболіпство – основний порок, що піддався осміянню в повісті.

Анонімна «Повість про Чхун Хян» – створення національного генія корейського народу. Існують десятки письмових та усних її варіантів. «Повість про Чхун Хян» – кращий художній пам'ятник, який відтворює епоху розкладання феодального суспільства. Особливо цікавим є той епізод у творі, коли селяни проявляють згуртованість під час зустрічі з королівським ревізором Лі Монненом. Вони наступають на ревізора, і йому залишається лише благати про пощаду. Про духовну і творчу силу народу говориться в «селянської пісні», включеній у повість. Селянин, працюючи в полі, співає про те, що людина народжується не для жалюгідного животіння, а для прекрасних діянь. Перед селянами ж закриті шляхи до сяючих висот.

З усіх народних образів повісті найбільш рельєфний образ «Панча» Лі Моннена, його безіменного нагрудника. Цей хитромудрий, високообдарований, наділений чудовим почуттям гумору народний герой – один із найулюбленіших корейським демократичним читачем персонажів. В усних варіантах повісті образ слуги затуляв навіть Лі Моннена. На відміну від більшості подібних персонажів корейської класичної літератури, покірних і пасивних, він розмовляє з паном як рівний і навіть повчає його життєвій мудрості, змагається з ним у красномовстві. Просвітницькі ідеї в повісті знайшли відображення в критиці старого режиму панівного класу, станових забобонів, у захисті прав та інтересів народу (Акімова, 2018; Акімова, 2018: 7).

Одним із ранніх видатних оповідних творів корейською мовою є «Літопис Імчжінської війни». Це епопея про вітчизняну визвольну війну корейського народу проти японських загарбників.

«Літопис Імчжінської війни» – твір невідомого автора, але, безсумнівно, належить автору, який

художньо переробив усні народні легенди і перекази про події та героїв Імчжінської війни. Існує безліч видань «Літопису» корейською і китайською мовами, але в народі поширені саме корейські варіанти, що відрізняються від китайських мовою і змістом. Наприклад, у деяких китайських виданнях головний діючий герой – полководець Лі Е Сон, головнокомандувач китайськими військами, в той час як у центрі корейських варіантів – герої Кореї.

«Літопис Імчжінської війни» став основою корейської демократичної прози, яка, всупереч перешкодам із боку панівного класу і королівської влади, розвивалася швидко.

До числа небагатьох творів корейської народної прози, автори яких відомі, відноситься один із ранніх творів корейської класичної прози – «Повість про Хон Гільдоне», створена Хо Гюном. У ній відображені громадські та соціальні події епохи, виражені народні сподівання. Появі цієї повісті передували селянські повстання в різних провінціях Кореї.

«Повість про Хон Гільдоне» – кращий твір Хо Гюна. Дія розгортається на широкому і соціальному громадському тлі. Паразитизм дворян, чиновників, духовенства та тяжке становище народу, змушеного в пошуках засобів до життя займатися грабунком на великих дорогах, – така картина соціальної дійсності описана в повісті. Захисником інтересів народу введений Хон Гіль Дон, якого автор, а за ним і весь корейський народ наділив легендарними рисами народного героя. Соціальний відщепенець, син Янбаєв і наложниці, людина феноменальних здібностей, Хон Гіль Дон із дитинства поставлено в принизливе, рабське становище в сім'ї. Відповідно до законів феодальної моралі він, як син наложниці, навіть не має права свого батька називати батьком і зведеного брата братом, перед ним закриті всі шляхи до просування. Хон Гіль Дон обурений моральними нормами, дикими звичаями феодального суспільства. Він стає виразником соціального протесту і народних сподівань. На чолі «партії бідноти», в яку входять такі ж відщепенці як і він, Хон Гіль Дон нападає на чиновні знати, на буддійський монастир, відібране добро роздає біднякам, а сам зі своїми людьми засновує ідеальну державу на острові і стає його королем, справедливим і гуманним.

Слід зазначити, що «Повість про Хон Гільдоне» – соціально-утопічний твір, в якому вперше чітко протиставлені основні громадські сили країни, показано народну боротьбу, його автор запропонований вихід з існуючих протиріч,

правда, чисто утопічний, що було властиво суспільно-політичній думці тієї епохи. Хо Гюн висловив настрої народу, який вірив у доброго короля. У повісті відтворено особливості національного життя корейців: конфуціанська етика, багатоженство, культ предків.

Нашестя маньчжурів на Корею стало матеріалом для створення анонімною «Повістю про Пакси». Це глибоко патріотичний твір, в якому підкреслюється, що «хоча Корея і маленька країна, але в ній чимало знаменитих і прославлених людей».

Героїня повісті – чарівниця Пакси, наділена чудодійною силою – це збірний образ корейських патріоток, які нарівні із чоловіками відстоювали свободу і незалежність батьківщини під час Імчжінської війни і війни проти маньчжурів. Володіючи надприродною силою, вона рятує батьківщину від навали варварів.

У повісті виведені і реальні історичні особи: передовий діяч Кореї Лі Сі Бек і видатний полководець Лім Ген Ен. «Повість про Пакси» викриває загарбницькі війни і стверджує ідею світу.

«Повість про Сасі, заслану на південь» Кім Манджуна виділяється художньою зрілістю, композиційною завершеністю, складними романтичними сюжетними перипетіями і яскраво окресленими життєвими образами. У ній майже немає елементів фантастики, події розвиваються на тлі повсякденного життя корейського дворянства, відображені міжусобна боротьба янбанських партій і тяжке становище широких народних мас. Правда, віддаючи данину конфуціанським літературним канонам, письменник починає розповідь традиційним зачином, в якому сказано, що дія відноситься до далекого минулого Китаю, проте це лише зовнішній, умовний прийом, який не має значення для подальшого оповідання. У міру розвитку сюжету читач забуває про зачин і сприймає твір як повість про корейську дійсність (Троцевич, 1975: 9–15).

Сама по собі «Повість про Хин Бу» демонструє невичерпний народний гумор, народний оптимізм, віру в перемогу справедливості. Усі позитивні образи дані з відтінком добродушного гумору. Тому «Повість про Хин Бу», незважаючи на трагічні колізії, – один із життєрадісних творів корейської класичної літератури.

У Кореї, як і в інших країнах Сходу і Заходу, здавна існували байки і казки про тварин. Байок – алегоричний жанр, що з'явився в корейській літературі вже в епоху Сілла. На основі сказань про тварин у 18 столітті були створені повісті, в яких в алегоричній формі висміювалися громадські та людські пороки. Найпопулярніша корейська

повість про тварин, «Повість про зайця», багато в чому нагадує знаменитий «Роман про Лиса» – середньовічний епос у літературі Західної Європи. У корейській повісті носієм хитрості і мудрості є заєць. Займаючи плебейське положення у тваринному світі, він насміхається над нерозумним морським царем і його вірними слугами. Ця повість – алегорична сатира на феодальне суспільство і феодальні суспільні відносини. Рабство – основний порядок, що піддався осміянню в повісті.

Висновки. Отже, на нашу думку, можемо зробити висновки, що просвітницькі ідеї в корейських класичних повістях знайшли відображення

в критиці старого режиму, панівного класу, станових забобонів, у захисті прав та інтересів народу. Корейська література пізнього середньовіччя стояла на порозі вступу в сучасний світ літератури, який настав для неї після дуже короткого перехідного періоду «нової прози» і «нової поезії» корейською мовою в перші півтора десятиліття XX століття. Також слід зазначити, що розвиток корейського літературного процесу відбувається на тлі міжкультурного діалогу з багатьма країнами, що, з одного боку, спонукає до жанрово-тематичної модифікації, однак з іншого – стоїть на перепоні утвердження ідентифікаційних рис корейської прози.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васильев Л. С. Культы, религии, традиции в Китае. 2-е изд. М.: Издательская фирма «Восточная литература» РАН, 2001. 488 с.
2. Классическая проза Дальнего Востока. М.: «Художественная литература», 1975. 896 с.
3. Классическая поэзия Индии, Китая, Кореи, Вьетнама, Японии. М.: Художественная литература, 1977. 925 с.
4. Корейские повести М., 1964. С. 5–7.
5. Троцевич А. Ф. Корейская средневековая повесть. М.: «Наука», ГРВЛ, 1975. 264 с.
6. Akimova Anas. O. Historical stages of the development of korean literature // Філологічні науки: сучасні тенденції та фактори розвитку: міжнародна науково-практична конференція, 26–27 січня 2018 року, м. Одеса. Одеса: Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень», 2018. С. 36–38.
7. Акімова Анас. О. Development of the Korean literature in the epoch of Choson (1392–1897) // Наука XXI століття: виклики, пріоритети, перспективи досліджень: матеріали II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції з міжнародною участю, 22 березня 2018 р., м. Київ: НТУ України «КПІ імені Ігоря Сікорського», 2018. С. 5–9.
8. Акімова Анас. О. Development of the Korean literature in the era of Kora (918–1392) // Питання сходознавства в Україні: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 29-30 березня 2018 р., м. Харків. Харків: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2018. С. 89–92.

REFERENCES

1. Vasiliev L.S. Cults, religions, traditions in China. 2 nd ed. – M. : Publishing firm «Eastern Literature», RAS, 2001. – 488 p. (in Russian).
2. Classical prose of the Far East M. : «Fiction», 1975. – 896 p. (in Russian).
3. Classical poetry of India, China, Korea, Vietnam, Japan. M. : Fiction, 1977. – 925 p. (in Russian).
4. Korean stories M., 1964 p.5-7. (in Russian).
5. Trotsevich A.F. Korean medieval story. M.: «Science», GRVL, 1975. 264 p. (in Russian).
6. Akimova A.O. (2018), “Historical stages of the development of korean literature”, Zbirka mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Collection of international scientific and practical conference), Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia (International scientific-practical conference), Southern Ukrainian organization «Center for Philology», Odessa, Ukraine, pp.36-38. (in Ukrainian).
7. Akimova A.O. (2018), “Development of the Korean literature in the epoch of Choson (1392-1897)”, Zbirka materialy II Vseukrains'koi students'koi naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu (Collection of materials II All-Ukrainian and student's scientific-practical and conferences with international participation), II Vseukrains'ka students'ka naukovo-praktychna konferentsiia z mizhnarodnoiu uchastiu (All-Ukrainian Student Scientific and Practical Conference with International Participation), NTU of Ukraine “KPI named after Igor Sikorsky”, Kyiv, Ukraine, pp.5-9. (in Ukrainian).
8. Akimova A.O. (2018), “Development of the Korean literature in the era of Kora (918-1392)” Zbirka materialy Vseukrains'koi naukovo-praktychnoi konferentsii (Collection of materials All-Ukrainian scientific-practical and conferences), Vseukrains'ka naukovo-praktychna konferentsiia (All-Ukrainian Practical Conference), KhNPU them. G.S. Skovoroda: KhNU them. V. N. Karazin, Kharkiv, Ukraine, pp.89-92. (in Ukrainian).